SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 399/2020-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv zaručených v čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Tp 80/2020 a jeho uznesením zo 4. júna 2020 a postupom Krajského súdu v Bratislave v nadväzujúcom druhostupňovom konaní o väzbe a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [redacted] o d m i e t a .

2. Žiadosti [redacted] o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. júla 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa [redacted], [redacted], [redacted], [redacted] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základných práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv zaručených v čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Tp 80/2020 a jeho uznesením zo 4. júna 2020 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v nadväzujúcom druhostupňovom konaní o väzbe.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava I pod ČVS: ORP-615/4-VYS-B1-2020 z 2. júna 2020 trestne stíhaný pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1 a 2 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) v súbehu s prečinom obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 ods. 1 Trestného zákona. V uvedenej trestnej veci bol sťažovateľ uznesením okresného súdu sp. zn. 9 Tp 80/2020 zo 4. júna 2020 vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Druhým výrokom rozhodnutia okresný súd rozhodol tak, že väzbu sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka nenahradil.

3. Proti uzneseniu okresného súdu zo 4. júna 2020 podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej krajský súd do podania ústavnej sťažnosti nerozhodol.

4. K porušeniu sťažovateľom označených základných práv zaručených mu ústavou a práv zaručených dohovorom malo podľa jeho názoru dôjsť tým, že okresný súd nepreskúmal dostatočne možnosť nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného

úradníka a urobil tak *„iba v písomnom vyhotovení uznesenia a iba formálne“*. Sťažovateľ je presvedčený, že v skutočnosti okresný súd túto možnosť nahradenia väzby *„neskúmal dostatočne podrobne tak, ako by to mal urobiť“*, keď *„súd je povinný skúmať možnosť náhrady väzby týmto inštitútom automaticky a skúmanie možnosti náhrady väzby musí byť dostatočne dôsledné a predovšetkým reálne a nie iba formálne“*.

5. Podľa názoru sťažovateľa v jeho prípade bolo dôvodným nahradiť väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka, keďže v minulosti mu už v inej trestnej veci bola väzba takýmto spôsobom nahradená a až do rozhodnutia veci si *„svedomito plnil a dodržiaval všetky primerané obmedzenia“*, ktoré mu boli vtedy uložené.

6. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľ namieta porušenie svojich práv v súvislosti s povinnosťou všeobecných súdov rozhodnúť o osobnej slobode urýchlene. Tvrdí, že konanie na súde prvého stupňa trvalo 25 dní, keď od rozhodnutia o väzbe 4. júna 2020 mu bolo písomné vyhotovenie uznesenia doručené až 29. júna 2020, a po podaní sťažnosti proti nemu 1. júla 2020 krajský súd o tejto nerozhodol ani do podania ústavnej sťažnosti, t. j. do 20. júla 2020. Celkovo tak podľa sťažovateľa nie je (nebolo) o jeho väzbe rozhodnuté po dobu 46 dní, a to predstavuje zásah do jeho základných práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práv zaručených v čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru.

7. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Tp 80/2020 a jeho uznesením zo 4. júna 2020 a postupom krajského súdu v nadväzujúcom druhostupňovom konaní o osobnej slobode boli porušené základné práva sťažovateľa zaručené mu v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručené v čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru a aby prikázal vo veci konajúcim všeobecným súdom postupovať bez prieťahov, a teda aby im zakázal pokračovať v porušovaní označených práv sťažovateľa. Zároveň sa sťažovateľ domáhal zrušenia uznesenia okresného súdu sp. zn. 9 Tp 80/2020 zo 4. júna 2020 a nariadenia jeho okamžitého prepustenia z väzby na slobodu. Napokon sťažovateľ požadoval priznať mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € a nahradiť trovy

právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom právnemu zástupcovi, o ustanovenie ktorého požiadal.

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

10. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Podľa § 56 ods. 2 písm. a) a g) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, alebo ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

15. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

16. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základných práv sťažovateľa zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práv zaručených v čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Tp 80/2020 a jeho uznesením zo 4. júna 2020 a postupom krajského súdu v sťažovateľom neoznačenom druhostupňovom konaní o jeho väzbe.

17. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

18. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

19. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

20. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

21. Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:..

c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní;...

22. Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenia sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

23. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

III.
Posúdenie veci ústavným súdom

III.A K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru postupom okresného súdu a jeho rozhodnutím zo 4. júna 2020

24. Sťažovateľ v prvom rade namieta porušenie ním označeného základného práva na osobnú slobodu a práva na slobodu a bezpečnosť tým, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Tp 80/2020 pri rozhodovaní o jeho väzbe nedostatočne skúmal podmienky pre nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

25. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity jeho právomoci vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy [*„ak... nerozhoduje iný súd“*], s prihliadnutím na ktorý môže poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

26. Inými slovami, pokiaľ je o ochrane sťažovateľom označených práv oprávnený konať alebo rozhodovať iný všeobecný súd, ústavný súd jeho ústavnú sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci.

27. Sťažovateľ nepochybne mal možnosť domáhať sa preskúmania ústavnou sťažnosťou napadnutého postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Tp 80/2020 a jeho uznesenia zo 4. júna 2020 využitím riadneho opravného prostriedku (sťažnosti proti uzneseniu) v prebiehajúcom Trestnom konaní, ktorý, ako to vyplýva aj zo samotnej ústavnej sťažnosti, sťažovateľ napokon využil.

28. Podaním sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu vznikol priestor pre riadne uplatnenie ochrany práv sťažovateľa pred súdom druhého stupňa, ktorý v rozsahu svojho preskúmavacieho oprávnenia je povinný vyrovnať sa s relevantne uplatnenou

argumentáciou, a teda prípadne aj s tými námietkami, ktoré sťažovateľ proti prvostupňovému rozhodnutiu uvádza v konaní pred ústavným súdom.

29. Je evidentné, že v aktuálnej veci sťažovateľa existoval orgán verejnej moci – krajský súd, ktorého právomoc predchádza oprávneniu ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam sťažovateľa.

30. Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti (proti postupu a uzneseniu okresného súdu) už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

31. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že sťažovateľ na výsledok druhostupňového konania pred podaním ústavnej sťažnosti nepočkal, a teda rozhodnutie krajského súdu relevantným spôsobom v konaní pred ústavným súdom nenapadol. Z toho dôvodu ústavný súd rozhodnutie sťažnostného súdu z hľadiska jeho ústavnej konformity ma tomto mieste nemohol a ani nepreskúmaval.

III.B K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva a slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s právom na bezodkladné a urýchlené rozhodnutie o osobnej slobode postupom okresného súdu a krajského súdu

32. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľ namieta porušenie základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 4 dohovoru postupmi okresného súdu a krajského súdu, spočívajúceho v nie urýchlenom postupe označených všeobecných súdov pri rozhodovaní o osobnej slobode sťažovateľa.

33. Ústavný súd v prvom rade poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej uvádza, že súčasťou základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, ktoré sa týkajú práva na osobnú slobodu, je aj právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná (pozri napr. III. ÚS 7/00).

34. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva väzba má mať striktne obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch. V texte čl. 5 ods. 4 dohovoru použitý anglický výraz *„speedily“* a francúzsky výraz *„bref délai“* (v slovenskom preklade *„urýchlene“*) jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade hlavným predmetom záujmu. Aké časové obdobia budú akceptovateľné a aké nie, bude zrejme závisieť od konkrétnych okolností (Bezichieri z roku 1989, A-164, bod 21, Neumeister z roku 1968, A-8, bod 24 a Sanchez – Reisse z roku 1986, A-107, bod 55).

35. Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybniť zákonnosť pozbavenia slobody, im zároveň poskytuje aj právo na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (Rehbock c. Slovinsko, rozhodnutie z 28. 11. 2000, Vodeničarov c. Slovenská republika, rozsudok z 21. 12. 2000, bod 33 – bod 36, m. m. I. ÚS 18/03).

36. Ústavný súd v prípadoch, v ktorých sa zaoberal požiadavkou neodkladnosti a urýchlenia rozhodovania o žiadosti o prepustenie na slobodu, judikoval, že aj keď sa jednotlivé lehoty z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenia posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú týmto požiadavkám (napr. III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03). V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že požiadavke, aby súd bezodkladne rozhodol o zákonnosti väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (napr. III. ÚS 126/05, III. ÚS 216/07, III. ÚS 147/2011).

37. Postupu v trestnej veci konajúcich všeobecných súdov sťažovateľ vytýka, že od rozhodnutia okresného súdu o jeho vzatí do väzby do času podania aktuálnej ústavnej sťažnosti uplynulo celkom 46 dní bez toho, aby o jeho osobnej slobode bolo právoplatne rozhodnuté. Sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že uznesenie okresného súdu zo 4. júna 2020 mu bolo doručené až 29. júna 2020, t. j. po 25 dňoch od rozhodnutia a po podaní sťažnosti proti nemu 1. júla 2020 mu do podania ústavnej sťažnosti 20. júla 2020 nebolo doručené žiadne rozhodnutie krajského súdu v otázke jeho osobnej slobody.

38. Z argumentácie, tak ako ju sťažovateľ prezentoval v ústavnej sťažnosti, jednoznačne nevyplývalo, že by do času podania ústavnej sťažnosti konanie všeobecných súdov o jeho väzbe prekročilo stabilnou judikatúrou ústavného súdu akceptovanú lehotu jedného mesiaca trvania konania o osobnej slobode na jednom stupni, preto sa podanie ústavnej sťažnosti v danom momente javilo ako predčasné, čo za obvyklých podmienok predstavuje dôvod jej odmietnutia podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

39. Napriek tomu ústavný súd s prihliadnutím na povahu základného práva, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, ústavnú sťažnosť v tejto časti iba pre jej predčasné podanie neodmietol, ale pristúpil k zisťovaniu ďalšieho priebehu konania o osobnej slobode sťažovateľa a zistil jeho nasledujúce skutkové okolnosti.

40. Okresný súd 4. júna 2020 okrem vydania uznesenia č. k. 9 Tp 80/2020-56, ktorým vzal sťažovateľa do väzby, rozhodol v tej istej trestnej veci ešte dvomi ďalšími rozhodnutiami o osobnej slobode, a to uznesením č. k. 9 Tp 80/2020-32 obvineného [redacted] prepustil zo zadržania na slobodu a väzbu mu nahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka spolu s uložením mu primeraných povinností a uznesením č. k. 9 Tp 80/2020-59 vzal ďalšieho spoluobvineného [redacted] do väzby.

41. Proti uzneseniu o nevzatí [redacted] do väzby podal príslušný prokurátor sťažnosť, ktorú okresný súd predložil krajskému súdu na rozhodnutie 5. júna 2020 a o ktorej nadriadený súd uznesením sp. zn. 1 Tpo 1002/2020 z 11. júna 2020 rozhodol tak, že ju zamietol.

42. Okresný súd po vrátení mu spisového materiálu krajským súdom 30. júla 2020 spis opätovne 4. augusta 2020 predložil krajskému súdu, tentoraz na rozhodnutie o sťažnostiach sťažovateľa a obvineného [redacted] proti rozhodnutiam okresného súdu o ich vzatí do väzby.

43. Po náhodnom pridelení veci na krajskom súde do súdneho oddelenia 1 Tpo (sp. zn. 1 Tpo 40/2020 a sp. zn. 1 Tpo 41/2020) predsedníčka senátu [redacted] oznámila 5. augusta 2020 svoju zaujatosť v danej veci.

44. Krajský súd na základe tohto oznámenia uzneseniami zo 6. augusta 2020 pod sp. zn. 3 Nto 9/2020 a sp. zn. 3 Nto 10/2020 rozhodol o vylúčení predsedníčky senátu [redacted] z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci obvineného [redacted] vedenej pod sp. zn. 1 Tpo 40/2020 a v trestnej veci sťažovateľa vedenej pod sp. zn. 1 Tpo 41/2020.

45. Elektronickou podateľňou krajského súdu bola následne 10. augusta 2020 táto vec pridelená náhodným výberom do súdneho oddelenia 4 Tpo (sp.zn. 4 Tpo 52/2020 a sp. zn. 4 Tpo 53/2020).

46. O sťažnosti sťažovateľa napokon krajský súd rozhodol uznesením sp. zn. 4 Tpo 53/2020 z 12. augusta 2020 tak, že podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku napadnuté uznesenie okresného súdu č. k. 9 Tp 80/2020-56 zo 4. júna 2020 zrušil a sťažovateľa ihneď prepustil na slobodu. Dôvodom takéhoto rozhodnutia boli práve nadriadeným súdom zistené prieťahy v postupe okresného súdu v súvislosti s predkladaním spisového materiálu krajskému súdu na rozhodnutie o riadnych opravných prostriedkoch sťažovateľa a ďalšieho obvineného proti rozhodnutiu o ich vzatí do väzby.

47. Z prehľadu vo veci vykonaných procesných úkonov všeobecných súdov jednoznačne vyplýva, že postup okresného súdu v konaní o osobnej slobode sťažovateľa zjavne nereflektoval záruky vyplývajúce z ustanovení čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s požiadavkou neodkladnosti a urýchlenosti rozhodovania o osobnej slobode sťažovateľa. Celková doba od prvostupňového rozhodnutia 4. júna 2020

do predloženia sťažnosti krajskému súdu 4. augusta 2020, počas ktorej okresný súd vecou disponoval, a teda bol spôsobilý ovplyvniť jej trvanie, jednoznačne presiahla vo vzťahu k osobe sťažovateľa akceptovateľnú dĺžku jedného mesiaca na jednom stupni konania, pritom nič nenasvedčuje tomu, že by rýchlejšiemu (skoršiemu) predloženiu veci nadriadenému súdu bránili akékoľvek zákonné prekážky, prípadne potreba vykonávania ďalších pre rozhodnutie o väzbe nevyhnutných procesných úkonov. Nečinnosť všeobecného súdu v konaní o osobnej slobode počítaná na týždne (tak ako to bolo aj v danej veci) v zmysle judikatúry ústavného súdu jednoznačne signalizuje neprípustný zásah do základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 4 dohovoru.

48. V súvislosti so sťažovateľom požadovanou ochranou jeho základných práv je však pre rozhodnutie ústavného súdu podstatnou skutočnosť, že krajský súd pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa proti prvostupňovému rozhodnutiu o jeho vzatí do väzby skúmal, či postup okresného súdu bol v tejto súvislosti zákonný a ústavný a po zistení, že to tak nebolo, sám pristúpil k ochrane základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu a jeho práva na slobodu a bezpečnosť a svojím postupom, ale najmä uznesením sp. zn. 4 Tpo 53/2020 z 12. augusta 2020 neprípustný zásah do označených práv sťažovateľa spôsobený postupom okresného súdu napravil v podobe jeho okamžitého prepustenia z väzby na slobodu. Sám pritom základné práva sťažovateľa nijako neporušil. Týmto spôsobom súd druhého stupňa v podstate zabezpečil ochranu práv sťažovateľa na takej (ústavnoprávnej) úrovni, akej sa domáhal v konaní pred ústavným súdom podaním ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (pozri sťažovateľom požadovaný petit rozhodnutia o ústavnej sťažnosti).

49. Ústavný súd konštatuje, že poskytnutie ochrany základným právam sťažovateľa krajským súdom je v danej veci potrebné považovať za dostatočné, v súlade s podstatou už spomínaného princípu subsidiarity, podľa ktorého právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná

právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Tento záver zodpovedá aj názoru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorého nedostatok pri uplatňovaní niektorých zo záruk spravodlivého súdneho konania, napr. na prvostupňovom súde, môže byť korigovaný konaním na druhostupňovom súde (Le Compte, Van Leuven a De Meyere z 23. 6. 1981, Adolf c. Rakúsko z 26. 3. 1982, Feldbrugge c. Holandsko z 29. 5. 1986).

50. V konkrétnych okolnostiach danej veci ústavný súd vníma okamžité prepustenie sťažovateľa na slobodu krajským súdom z dôvodu porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu postupom okresného súdu aj za adekvátnu satisfakciu, preto ani v tomto smere nevznikol priestor na zásah zo strany ústavného súdu.

51. S prihliadnutím na výsledok konania krajského súdu vedeného pod sp. zn. 4 Tpo 53/2002 tak ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú, preto ju z tohto dôvodu podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

52. Nad rámec ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľ v súvislosti s dĺžkou trvania rozhodovania o jeho osobnej slobode v ústavnej sťažnosti namietal aj porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, avšak právo na urýchlené skúmanie dôvodnosti väzby je obsiahnuté v čl. 17 ústavy, preto je toto ustanovenie v pomere špeciality k čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 224/03, I. ÚS 34/04). Z dôvodu absencie akejkoľvek príčinnej súvislosti medzi namietaným postupom okresného a krajského súdu a označeným článkom ústavy (čl. 48 ods. 2) ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

53. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie.

IV.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom

54. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie mu právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom je potrebné poznamenať, že ústavný súd môže v zmysle ustanovenia § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu (t. j. advokáta), ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (m. m. III. ÚS 265/2014).

55. S prihliadnutím na výsledok posúdenia aktuálnej ústavnej sťažnosti ústavným súdom (ako to vyplýva z časti III odôvodnenia tohto uznesenia) je evidentné, že išlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa (podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde) nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. augusta 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu